

Синоверська О.Б.

Тестовий контроль: методологічні основи та переваги використання у педагогічному процесі

Кафедра педіатрії (зав. каф. – проф. А.Б.Волосянко) ДВНЗ «Івано-Франківський національний медичний університет»

Резюме. У статті наведено теоретичне узагальнення педагогічних основ тестології. Подано характеристики основних видів тестів за функціями, видами та призначенням. Обґрунтовано переваги тестового контролю за умов сучасної освітньої програми.

Ключові слова: тестовий контроль, функції тестів, характеристики тестів.

Методика проведення занять за Болонською системою передбачає різні форми проведення контролю, в ході яких виявляється рівень оволодіння студентами необхідними знаннями, навичками й уміннями. Залежно від виду контролю (поточного, тематичного, рубіжного, підсумкового) та цілей використовуються такі форми контролю: усне опитування (фронтальне, індивідуальне, взаємне – робота в парах) та письмова робота [2]. Однак ці традиційні форми контролю результатів навчання засновані на експертній оцінці викладача, яка часто має суб'єктивний характер. Незважаючи на рекомендовані загальні критерії оцінювання, рівень вимог різних викладачів абсолютно індивідуальний. У кожного є своє розуміння принципів вимогливості та справедливості, свої критерії оцінки якості знань, навичок і вмінь. На думку викладача часто впливають і попередній процес спілкування із студентом, і його особистісні установки по відношенню до оцінюваного студента. Певний вплив мають також зовнішній вигляд студента, його вміння ясно викладати свої думки, а також ряд інших чинників, умовно названих «емоційною складовою». Традиційна система контролю та оцінки в силу своїх організаційних і технологічних особливостей не дозволяє отримати незалежну, об'єктивну, співставлену інформацію про навчальні досягнення студентів. Однією з форм контролю, що дозволяє виміряти рівень навченості, отримати достовірні, надійні дані та забезпечити об'єктивну оцінку, є тестування [3].

Термін «тест» був введений в науковий обіг американським психологом Дж. Кеттеллом в 1890 р. для найменування психологічних проб, тобто спеціально розроблених стандартизованих методик, за допомогою яких намагалися виміряти відмінності між індивідами або реакціями одного індивіда в різних умовах. Проте ні в психології, ні в інших наукових областях (соціології, педагогіці, медицині, фізіології) все ще немає єдиного визначення цього терміна.

Слово «тест» в англійській мові означає «випробування», «експеримент», «перевірка», «проба». При такій полісемії термінологічні неточності очевидні. Іноді тест трактується надзвичайно широко: під ним розуміються і прості контрольні роботи, і контрольні-тренувальні вправи, і власне процес контролю, а також все взяте разом. Часто термін «тест» – це базовий компонент інших понять, пов'язаних з ідеєю вимірювань здібностей, властивостей, досягнень особистості. У вузькому сенсі тестування є формою контролю (і навчання) за допомогою проведення та використання тесту [4].

Тест може використовуватися для проведення як поточного, тематичного, так і рубіжного та підсумкового контролю, значною мірою усуваючи суб'єктивізм в оцінках і знижуючи час, що витрачається викладачем на перевірку завдань.

У практиці навчання в медичних ВУЗах тест як форма контролю виконує багато функцій. Окрім своєї основної функції – контролюючої, він може служити засобом діагностики труднощів засвоєння матеріалу для студентів і мірою визначення ефективності навченості. Тести можуть бути ефективним засобом самоконтролю, бо є невід'ємною частиною самостійної роботи студентів завдяки наявності ключа. При цьому вони активізують розумові операції, розвивають пам'ять, увагу. Тест може виконувати прогностичну функцію, тобто передбачити успішність або неуспішність

навчання. При використанні завдань у тестовій формі для диференціації знань, навичок і вмінь реалізується навчальна функція тесту [5].

Специфіка тесту як форми контролю полягає в наступному: - тест проводиться у рівних для всіх випробовуваних умовах (студенти працюють з однаковим за обсягом і складністю матеріалом в один і той же час); - тест характеризується кваліметричними якостями, тобто кількісним вираженням якості виконання завдання (результати виконання завдань тесту порівнюються із заздалегідь підготовленими еталонами (ключами), що дозволяє легко і точно встановити правильність або помилковість дій, забезпечити об'єктивність і уніфікованість перевірки, незалежність оцінки результатів від особистих суджень перевіряючого); - економічність (чітка визначеність форм та змісту завдання і всієї структури тесту дозволяє перевірити одночасно велику групу студентів і значний обсяг матеріалу в кожного тестованого); - ретельність підготовки тесту відповідно до визначених правил та результатів попередньої експериментальної перевірки для вдосконалення редакції тесту; - суворе регламентування процедури тестування [1].

Тест як контрольний документ або навчально-методична розробка - це сукупність, система завдань, яка може ділитися на субтести. Існують різні види тестів, але єдина система класифікації тестів до теперішнього часу ще не розроблена. Найбільш повна класифікація за цільовими, функціональними, змістовими та формальними ознаками представлена І. Рапорт та співавт. Вони виділили наступні підгрупи тестів: - за метою застосування (констатуючі, діагностуючі, прогностичні тести); - за видом контролю (тести поточного, рубіжного, підсумкового, заключного контролю); - за статусом контролюючої програми (стандартизовані та нестандартні); - за об'єктом контролю (тести, що вимірюють засвоєння матеріалу (навички) та сформованість умінь); - за спрямованістю тестових завдань (дискретні, глобальні); - за співвідношенням з нормами або критеріями (орієнтовані на норми та на критерії); - за структурою і способом оформлення відповіді (вибірчі тести та тести, що вільно конструюються відповіддю); - за характером вибіркового відповідей (альтернативні, множинного вибору, перехресного вибору); - за гомогенністю завдань (на швидкість (складаються з рівноскладних завдань), на складність (складаються із завдань, що ускладнюються до кінця) [5].

Для того щоб тест був якісним показником, він повинен володіти рядом характеристик. Серед них найважливішими є валідність, надійність, економічність, автентичність. *Валідність* означає придатність тестових результатів для тієї мети, задля якої проводилося тестування. Валідність залежить від якості завдань, від ступеня повноти і глибини охоплення змісту навчання в завданнях тесту. *Надійність* відображає ступінь сталості, стабільності результатів тестування. Надійним вважається тест, який дає стійкі результати при повторному пред'явленні за умови, що рівень підготовки випробовуваних не змінився. *Економічність* тесту - можливість конкретного тесту дати максимум достовірної інформації про тестованого при мінімальних затратах часу і зусиль на складання, проведення, перевірку й обробку тесту. *Автентичність* тесту досягається через створення клінічних тестових ситуацій, що наближені до реальних умов і вимагають від студента як правильності, так і швидкості клінічного мислення в умовах обмеженого часового ценсу [1].

До змісту тесту пред'являються певні вимоги, які також є показниками його якості. Однією з важливих вимог до змісту тесту вважається його *системність*, або системоутворюючі властивості завдань, представлених в тесті. Системоутворюючими ознаками тесту є приналежність зав-

дань тесту до однієї навчальної дисципліни - так звана предметна чистота тесту, структурна і змістовна цілісність. Проявом системної якості тесту є розходження завдань за ступенем складності. Тест будується як система завдань зростаючої складності. У нього входять легкі завдання, з якими повинні впоратися більшість студентів (до 20% завдань), завдання середньої важкості (до 60%) і важкі, з якими справляються тільки найбільш підготовлені студенти (до 20% завдань тесту). Ці досить жорсткі вимоги частіше висувуються до нормативно-орієнтованих тестів, ніж до критеріально-орієнтованих.

Системоутворюючою якістю тесту є також *час тестування*. Час на виконання стандартизованого тесту зазвичай обмежений. Так, на виконання 200 завдань державного ліцензійного іспиту "Крок" дається 200 хвилин. Обмеження часу виконання тестів - обов'язкова умова тестування, так як швидкість оперування навчальним матеріалом є важливим показником сформованості навичок і умінь студента.

Репрезентативність також показник змістової сторони тестів. Репрезентативність об'єктів тестування означає, наприклад, що в тест включені найбільш важливі елементи програми навчання.

Об'єктивність і стандартність тесту досягається у процесі створення та застосування тестів через розробку чітких інструкцій, форми отримання відповідей, способів обробки результатів, суворе нормування умов тестування. Стандартизовані тести - це офіційно зареєстровані тести, складені колективом фахівців і перевірені на великій кількості випробовуваних. У процесі підготовки та застосування стандартизованих тестів передбачається статистична обробка результатів тестування [1]. Наприклад, при проведенні Єдиного державного іспиту "Крок" використовуються стандартизовані тести. Нестандартизовані тести можуть бути складені одним викладачем і застосовуватися залежно від конкретних завдань протягом навчального року.

Таким чином, навчальний тест можна розглядати як засіб вимірювань, що представляє собою систему тестових завдань зростаючої складності, специфічної форми, що дозволяє надійно і об'єктивно виміряти рівень засвоєння знань,

сформованості навичок і умінь тестованих і висловити результат в числовому еквіваленті (балах). Знання теорії тестів необхідно викладачам для того, щоб самостійно розробляти якісні тести і адекватно використовувати їх для перевірки знань, навичок і умінь студентів на всіх етапах контролю.

Література

1. Боднарчук О.І. Основи педагогіки та психології. Курс лекцій / О.І.Боднарчук, Л.І. Боднарчук. - К.: МАУП, 2004.- 431 с.
2. Василюк А. Освітня політика Європейського Союзу / А. Василюк // Шлях освіти.- 2007.- №3(45). - С. 13-16.
3. Зоріна І.А. Диференційований підхід до проведення контролю знань студентів молодших курсів технічних ВНЗ / І.А.Зоріна, М.Б. Літвінова, О.Д. Штанько // Вісник КДУ імені Михайла Остроградського.-2010.- Випуск 3(62), Частина 1.- С. 177-178.
4. Осадчук А.Л. Сутність і види контролю перевірки знань учнів / А.Л.Осадчук //Історія в школі. – 2001.- №2.- С.2-7.
5. Подласый И.П. Педагогика: Новый курс: Учебник для студ. высш. учеб. заведений: В 2 кн. - М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2001.- 452 с.

Синоверская О.Б.

Тестовый контроль: методологические основы и преимущества использования в педагогическом процессе

Резюме. В статье приведено теоретическое обобщение педагогических основ тестологии. Даны характеристики основных видов тестов по функциям, видам и назначениям. Обоснованы преимущества тестового контроля в условиях современной системы образования.

Ключевые слова: *тестовый контроль, функции тестов, характеристики тестов.*

Synoverska O.B.

Test Control: Methodological Foundations and Advantages in the Pedagogical Process

Summary: It was shown the theoretical generalization of pedagogical foundations of testes. Characteristics of the main types of tests on the functions, types and destinations was determined. The advantages of test control in the modern education system was shown.

Key words: *test control, the functions of tests, the features of tests.*

Надійшла 28.05.2012 року.

УДК 811.161.2'367

Сілевич Л.І., Мельничук О.М.

З досвіду впровадження кредитно-модульної системи в Івано-Франківському національному медичному університеті

Кафедра мовознавства (зав. каф. – проф. Р.Б.Голод) Івано-Франківського національного медичного університету

Резюме. У статті здійснено комплексний аналіз впровадження інноваційних методів і форм вивчення навчальної дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)» на кафедрі мовознавства ІФНМУ, що є важливим компонентом формування професійної комунікативної компетентності майбутнього фахівця.

Ключові слова: *кредитно-модульна система, форми і методи навчання, інноваційні технології.*

Одним із актуальних завдань системи вищої професійної освіти є підготовка конкурентноспроможних фахівців, які відзначатимуться прагненням до вдосконалення в інформаційно-технологічному просторі на основі інноваційності.

Мета нашого дослідження полягає в комплексному ана-

лізі впровадження інноваційних принципів, методів і форм модульно-рейтингового навчання при вивченні української мови (за професійним спрямуванням).

Вивченню питань впровадження кредитно-модульної системи навчання присвячують свої дослідження Р.Басій, О.Зенін, Е.Крюков, В.Шинкарук, В.Кремень, В.Рябова, Н.Терещенко, К.Чернова, О.Іванцова та ін.

На кафедрі мовознавства ІФНМУ навчання і оцінювання знань студентів здійснюється відповідно до вимог Болонської системи навчання, тобто у навчальний процес впроваджуються технології у системі ECTS (Європейської кредитно-трансферної системи).